

Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi

(2021) Cilt-Vol 3, Sayı-No 1, s-p: 46-50

Sınırlılıkları Açısından Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Hizmet

Ayşen Gündüz¹
Fatih Altun²

Öz

Sosyal girişimcilik özellikle Türkiye’de son yıllarda gerek uygulama alanı olarak gerekse akademik yazın olarak adından sıkça söz ettirmeye başlamıştır. Sosyal girişimcilik, sosyal inovasyonu gerçekleştirme amacı çerçevesinde düşünüldüğünde toplumda varlığını sürdürmekte olan sorunlara yenilikçi çözümler getirmekte ve böylelikle toplumu daha iyiye dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Sosyal hizmet ise, bireyin iyilik halini yükseltmek amacıyla toplumsal sorunlara müdahale etmekte ve sosyal girişimcilikte olduğu gibi aslında toplumu daha iyiye dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Paydaya bakıldığında sosyal inovasyonu kendisine amaç edinen iki olguyla karşılaşmaktadır. Ancak özellikle Türkiye için değerlendirildiğinde sosyal girişimciliğin, sosyal hizmete nazaran daha geniş sınırlarının olduğu yani daha özgür olduğu, faaliyet alanının daha sınırsız olduğu düşünülmektedir. Çalışmada ise buradan hareketle aynı paydada yer alıp ancak farklı noktalarda konumlanan sosyal hizmet ve sosyal girişimcilik olgularının uygulama ve kitlesel sınırlılıkları, uygulamadaki farklılıkları, bu farklılıkların sebebi, farklılıklarına rağmen birbirlerine katkıları, tespit edilen eksiklikler ve bu eksikliklerin giderilmesi hususunda neler yapılabileceği konuları ele alınmış olup bahsi geçen hususlar üzerine öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

*Sosyal girişimcilik,
Sosyal hizmet,
Sosyal inovasyon*

Makale Hakkında

Geliş:
21.12.2020

Kabul:
17.01.2021

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet ABD, Balıkesir, Türkiye E-mail: aysenbulut1694@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-4338-5732

² Dr. Öğr., Üyesi, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, Bandırma/Balıkesir, Türkiye, E-mail: fatihaltun75@gmail.com, ORCID No: 0000-0001-5464-0909

Social Entrepreneurship and Social Work in the Context of Their Limitations

---

Abstract

Social entrepreneurship, especially in Turkey, both in practice in recent years has begun to announce his name frequently in academic literature. When social entrepreneurship is considered within the framework of the purpose of realizing social innovation, it brings innovative solutions to the problems that exist in society and thus aims to transform society for the better. Social work, on the other hand, intervenes in social problems to increase the well-being of the individual and, as in social entrepreneurship, actually aims to transform the society into a better one. Looking at the common denominator, two phenomena aim for social innovation. However, especially in Turkey, it is larger than the boundaries of social entrepreneurship. Social entrepreneurship is a freer and more unlimited field of activity.

In the study, the application and mass limitations of the social work and social entrepreneurship phenomena that are on the same ground but located at different points, the differences in practice, the reason for these differences, their contribution to each other despite their differences, the deficiencies identified and what can be done to eliminate these deficiencies were discussed. Suggestions were tried to be presented on the mentioned points.

Keywords

*Social entrepreneurship,
Social work,
Social innovation,*

About Article

Received:

12.21.2020

Accepted:

01.17.2021

GİRİŞ

Sosyal hizmeti tanımlama çabaları, meslek olarak varlığını göstermeye başladığından itibaren süregelen bir eylem olmuştur. Bu çabayla geçmişten günümüze akademik yazında sosyal hizmetin ne olduğu, amaçları, neye/kime hitap ettiği, yöntem ve teknikleri, sınırları gibi konularda birçok tanım yapıldığı bilinmektedir. Yapılan bu tanımlardan bazılarında çalışmada değinilmiştir. Bu bağlamda, Yıldırım ve Yıldırım (2008) sosyal hizmeti, insan hakları ve sosyal adalet temelinde toplumsal değişimi kendisine amaç edinmiş; bu amaç doğrultusunda bireylerin, grupların ve toplulukların iyilik hallerini arttıran, insan davranışı ve sosyal sistemler teorisinden faydalanan bir meslek ve disiplin olarak tanımlamaktadır. Bunun yanında sosyal devletin temel görevlerinden birisinin sosyal refahı sağlamak olduğuna ve sosyal hizmetin de sosyal refah içerisinde kendisine yer edindiğine, bu bağlamda ise devlet kanalıyla vatandaşlara sunulan kamu hizmetleri olduğuna da vurgu yapmaktadır.

Kongar (1972) sosyal hizmetin, sürekli değişim içinde olan toplumda varlığını sürdüren birey, aile, grup ve toplulukların ihtiyaçlarının karşılanması, self determinasyon ilkesi ile karşılaştıkları problemlerin çözümlenebilmesi, çevreleri ile olumlu ilişkilerinin geliştirilebilmesi, ekonomik koşullar ile toplumsal koşulların daha iyiye gitmesini sağlama amaçları doğrultusunda kendisine özgü yöntemlerinin var olması gibi mesleki unsurlardan meydana geldiğini açıklamaktadır.

Çengelci (1996) ise sosyal hizmetlerin; ekonomik olarak ihtiyaç sahibi olunsun ya da olunmasın, bireylerin kendi iradeleri dışında ihtiyacı olan kaynaklara ulaşamaması ile söz konusu bireylere nakdi veya “mal, malzeme yardımı, rehberlik, yönlendirme, psikolojik destekleme” gibi gereksinim duydukları aynı hizmetler olduğuna dikkat çekmiştir.

Sosyal hizmeti “çok becerikli bir meslek” olarak niteleyen Zastrow (2013) ise; sosyal hizmeti “sosyal işlevselliği arttırmak, kapasiteyi yenilemek, güçlendirmek ve özlenen amaçlara uygun toplumsal koşulları yaratmak üzere bireylere, gruplara, ailelere ve topluluklara yardımcı kapsayan mesleki bir çalışma” olarak tanımlamakta ve sosyal hizmeti bir bilim olmasının dışında meslek olarak tanımlamaktadır. Son olarak sosyal hizmetin küresel boyuttaki tanımına değinmek faydalı olacaktır. Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW)’e göre “*Sosyal hizmet; sosyal değişimi ve gelişimi, sosyal bütünleşmeyi, insanların güçlendirilmesini ve özgürleşmelerini destekleyen uygulama temelli bir meslek ve akademik disiplindir. Sosyal hizmet, sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve farklılıklara saygı ilkelerini merkeze alır. Sosyal hizmet teorileri, beşeri bilimler, sosyal bilimler ve yerel bilgi ile desteklenen sosyal hizmet, yaşam zorluklarıyla mücadele etmek ve iyilik halini geliştirmek için insanlarla ve yapılarla çalışır. Sosyal hizmetin bu tanımı ulusal ve/veya bölgesel düzeylerde geliştirilebilir*” (Truell, 2014).

Ele alınan tüm tanımlar incelendiğinde sosyal hizmet için ortak bir tanımlamanın yapılmamış olduğu görülmektedir. Örneğin; bazı akademik kaynaklarda sadece mesleki yönü ele alınmaktayken bazılarında ise bir bilim olduğu da vurgulanmaktadır. Çalışmada yer verilen ve verilmeyen tüm tanımlar değerlendirildiğinde sosyal hizmet için; bilim temelli, insana ve insan haklarına değer veren, kendisine has yöntem ve teknikleri olan, bireylerin karşılaştıkları sorunlarla baş etme becerilerini geliştirmeyi ve sorunların self determinasyon ilkesi ile çözülmesinin sağlanması, birey/aile/grup/toplulukların ihtiyaç duydukları kaynaklara ulaşmalarının sağlanması ve mesleğin icrasında dil, din, ırk, cinsiyet vb. hiçbir ayırım yapmaksızın bireyler arası eşitliğin sağlanması yani sosyal adaletin sağlanması amacı bulunan bir olgu, bilim ve disiplin olduğu söylenebilmektedir.

Sosyal hizmet mesleğini icra eden meslek elemanları ise sosyal çalışmacılardır. Sosyal çalışmacılar, bahsi geçen amaçlar doğrultusunda toplumsal değişim ve gelişme yolunda sosyal adaleti sağlamaya yönelik faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu faaliyetleri sürdürürken belli başlı mesleki roller çerçevesinde hareket etmektedirler. Bu mesleki roller; bağlantı kurucu, savunucu, öğretici/egitici, danışman, vaka yöneticisi, iş yükü yöneticisi, personel geliştiricisi, yönetici, sosyal değişim ajanı ve profesyonellik rolleridir (Shefor ve Horejsi’den aktaran Zengin ve Çalış, 2017).

Sosyal Girişimcilik

Sosyal girişimcilik özellikle son dönemlerde adından sıkça söz ettirmeye başlamıştır. Nitekim akademik yazında da kendisine yer edinmiş bir kavram olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Yakın geçmişe kadar adı bu kadar duyulmayan sosyal girişimciliğin yeni ortaya çıktığından söz etmek elbette ki doğru olmayacaktır. Öyle ki Dess’ten aktaran Özdevecioğlu ve Cingöz de, sosyal girişimciliği yeni çıkan bir olgu olarak görülmesine rağmen bir şekilde toplumlarda varlıklarını gösterdiğini, toplumlarda her zaman sosyal girişimcilerin olduğunu, sosyal girişim mantalitesinin oldukça köklü olduğunu savunmaktadır (2009).

Sosyal girişimciliğin tanımına bakıldığında akademik yazında birçok farklı tanım yapıldığı, ortak bir tanımlamanın var olmadığı dikkat çekmektedir. Örneğin; kâr amacı gütmeye kısıtlı bazı tanımlamalarda olmazsa olmaz iken bazı tanımlamalarda ise bir şart olarak görülmemektedir. Öyle ki Aksoy’un yaptığı tanımlamada sosyal girişimcilik; amacının kar elde etmek olan ancak bu karı toplumsal sorunların çözümü adına/toplumla yarar sağlama yolunda kullanıldığı, bahsi geçen toplumsal sorunların çözümü için piyasa esaslı yöntemlerin özümsemişi ve kapitalist düzenin iyilerine odaklanarak topluma fayda sağlama yolunda “kar ve toplumsal faydayı aynı potada eriten” bir yaklaşım olarak ele almaktadır (Aksoy, 2013). Diğer bir tanım ise sosyal girişimcilik; “kâr amacı güden kamu ve özel sektör işletmeleri açısından sosyal sorumluluk kapsamında yürüttükleri faaliyetler” olarak ifade edilmekte ve yine sosyal girişimciliğin kâr amacı ile hareket ettiğine odaklanmaktadır (Demir, 2014).

Yapılan bu gibi tanımların aksine yazında sosyal girişimcilik için “Kâr amacı gütmeyen, özel ve kamu sektöründe görülebilen yenilikçi, sosyal değer oluşturma faaliyeti” tanımlarıyla da karşılaşmaktadır (Austin’den akt. Kümbül Güler, 2010). Ancak en çok kabul gören tanımlara bakıldığında bir sosyal girişim faaliyetinin kâr amacı gütmeye amaç taşıması gerekliliğinin savunulduğu görülmektedir. Öyleyse sosyal girişimciliği; ticari faaliyetlerin, toplumsal sorunların çözümü amacıyla bir araç olarak kullanılması şeklinde tanımlamak mümkün olmaktadır.

Sosyal girişimcilik için vurgu yapılan bir başka nokta ise sosyal girişimcilerin “sosyal değişim ajanı” olarak betimlenmesidir. Bu noktada ise Dees’den aktaran Özdevecioğlu ve Karaca (2015) sosyal girişimciyi “bir değişim ajanı olarak sosyal dengeyi değiştiren kişi” olarak tanımlamakta ve sosyal girişimcinin temel rollerini ise sosyal değer yaratma amacı ile sosyal inovasyonu odağına almış, mevcut kaynaklarla yetinmeyerek yeni kaynaklar oluşturma ve bu şekilde sınırlarını genişletme çabası içine girmiş bireyler olarak açıklamaktadır. Betil (2010) ise sosyal girişimciyi toplumda mevcut olan bir sorunun çözülmesi için girişimde bulunan ve gerekirse sistemi değiştirmeye kadar varan amaçlara öncülük eden kişi olarak tanımlamaktadır. Sosyal girişimciler eleştirinin ötesine geçerek değişimin önünü açmak için çaba gösterirler.

Yapılan tüm bu tanımlar ışığında sosyal girişimcilik için; toplumda var olan sosyal sorunları çözme konusunda sosyal inovasyonu kendisine amaç edinmiş, sorunların çözümü noktasında gerektiğinde var olan sistemleri kökten değiştirmeyi hedefleyen, bu bağlamda sosyal değişim ajanı olma rolünü üstlenmiş birey, grup ve hatta şirketlerden oluşan, kar elde etme gayesi içinde olsa da elde edilen karı yine toplumsal yarar doğrultusunda kullanan, yine toplumsal sorunların çözümü noktasında bakıldığında eldeki mevcut kaynaklarla

yetinmeyerek yeni kaynaklar oluşturma çabası içinde olan, bu bağlamda sınırlarını en iyisi olacak şekilde sınırlama koymadan genişletmeyi hedefleyen bir yaklaşım olarak betimlemek yanlış olmayacaktır.

Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Hizmet: Sınırları, Farkları, Benzerlikleri ve Birbirlerini Tamamlayan Yönleri

İki “şey”i karşılaştırmak ve farkları, benzerlikleri gibi noktaları tespit etmek için öncelikle o iki “şey”in amaçlarına bakmak gerekmektedir. Bu bağlamda belirtilmeli ki amaçlar aslında o “şey”in sınırlarını da çizmektedir. Bu noktadan hareketle çalışmanın bu bölümünde sosyal hizmet ve sosyal girişimciliğin amaçlarından yola çıkarak hem sınırları çizilmeye çalışılacak hem de bu kapsamda iki kavram arasındaki ortak ve ayırt edici noktalara değinilmeye çalışılacaktır.

Öyleyse sosyal hizmetin sınırlarını belirlemek açısından Avustralya Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği’nden (AASW) aktaran Altındağ (2011)’in yapmış olduğu sınıflandırmayı incelemenin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu sınıflandırmaya göre sosyal hizmetin amaçları 6 maddede toplanmıştır. Bunlar:

- İnsan haklarını temel almak şartı ile daima bireylerin çıkarlarını savunmak,
- Birey, grup ve toplulukların ihtiyaç duydukları kaynaklara ulaşmalarını sağlamak,
- Daha dezavantajlı olanı öncelikli olarak belirlemek kaydı ile müracaatçıların refah seviyelerini artırma amaçlı faaliyet göstermek,
- Adalete aykırı olan konularda bilinçlendirme çalışmalarını yaparak farkındalık kazandırmak,
- Adalet temelinde kaynakların dağılımının sağlanması amacıyla politikalar oluşturmak,
- Sosyal değişim ajanı rolü ile sosyal adaleti sağlamak.

Amaçlar elbette ki daha da çoğaltılabilir ancak temel olarak bakıldığında 6 ana başlığın genel sınırları çizdiği düşünülmektedir. Bu noktadan bakıldığında aslında sosyal hizmetin sınırlarının ne kadar geniş olduğu görülebilir. Öyle ki sosyal hizmetin amaçlarına bakıldığında literatürde sıkça ifade edildiğinin aksine toplumda sadece dezavantajlı olarak bahsettiğimiz grupların –kadın, çocuk, yaşlı, engelli, göçmen vs.- odak alınmadığı da dikkate değer bir noktadır. Elbette bir tercih yapma zorunluluğu olduğunda dezavantajlı gruplar öncelikli olacaktır. Ancak böyle bir zorunluluğun dışında sosyal hizmetin odağı doğrudan bu gruplar ile sınırlı değildir. Geline bu noktada dezavantajlı grupların tanımını yapmak yerinde olacaktır. Bayraktar, dezavantajlı grupları; “özel korunması gereken gruplar” olarak adlandırmış ve bu grupları; “toplumda yetersiz yaşam koşulları içinde yaşayan; demografik değişkenlere bağlı nicelik ve nitelik gösteren; fizyolojik, psikolojik, sosyal, sağlık, ekonomik, siyasi ve kültürel açılardan çağdaş yaşam kurullarına ulaşmak için devletin sorumluluğunda ve organizasyonunda, toplumsal güvenlik içinde, toplumsal koruma ve hizmete gereksinim duyan sosyal gruplar” olarak tanımlamış ve bu grupların kadın, çocuk, genç, yaşlı, engelli, eski hükümlü ve göçmenlerden oluştuğunu belirtmiştir (2014).

Verilen maddelerde belirtildiği üzere birey, grup ve toplulukların ihtiyaç duydukları kaynaklara ulaştırılması, daha önce de bahsedildiği üzere bahsi geçen dezavantajlı grupların dışında kalan grubu da içinde barındırmaktadır. Örneğin; Türkiye’de sosyal hizmet uygulamalarına bakıldığında aile içi şiddet mağduru olan bir erkek 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanuna istinaden -maddi durumu ne olursa olsun- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına hukuki destekten yararlandırıldığı görülmektedir. Bu anlamda bir başka sosyal hizmet uygulaması ise toplumda yaşayan bireylerin yine onların çıkarları doğrultusunda bilinçlendirilmeleri, mevcut hakları konusunda farkındalık kazandırılmaları amacıyla yürütülen yine Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına yürütülen faaliyetlerdir. Nitekim bu amaç doğrultusunda Sosyal Hizmet Merkezlerinde, Eğitim ve Danışmanlık Birimi hizmetleri kapsamında toplumun her kesiminde olan bireylere iktisat, sağlık, hukuk, medya ve aile içi iletişim gibi konularda “Aile Eğitim Programı” kapsamında eğitimler verilmektedir. Alt başlık olarak bakıldığında kadına yönelik şiddet, kadın hakları ve çocuğa yönelik ihmal ve istismar konularında da koruyucu ve önleyici hizmetler bağlamında bilinçlendirme ve farkındalık oluşturma amaçlı eğitim, etkinlik ve projelerin yürütüldüğü bilinmektedir. Ancak literatür incelendiğinde bahsi geçen sosyal hizmet tanımlamaları yapılırken örneklerle de desteklenen aksine sadece toplumdaki dezavantajlı grupları kapsamına alan tanımlamalara sıkça yer verildiğine rastlanmaktadır. Böyle bir durumun -sadece sosyal hizmetin dezavantajlı gruplara indirgenmesi- onun sınırlarının daraltılmasına yol açacağı düşünülmektedir.

Buraya kadar gelinen noktada sosyal hizmetin sınırlarını genel hatları ile ifade etmek gerekirse; sosyal adalet ve insan hakları temelinde, önceliği toplum içinde yaşayan dezavantajlı gruplar olmak üzere tüm bireylerin ihtiyaç duydukları kaynaklarla buluşmasının sağlanacağı, sosyal adaleti sarsıcı durumlara karşı harekete geçilen, bu konuda bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları sürdürülen bir alanı düşünmek doğru olacaktır. Öyleyse sosyal hizmetin sınırlarının gerek hitap ettiği kitle açısından gerek kaynaklara ulaşma açısından oldukça geniş olduğu görülmektedir. Ancak teori kısmında hal böyle olsa da uygulama konusunda aynı durumun varlığından söz etmek zor olmaktadır. Nitekim genel olarak sosyal hizmetlerin kamu tarafından gerçekleştirildiği bilinmektedir. Hal böyle olunca aslında mesleğin sınırlarının da bağlı bulunan devletlerce çizildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Devletin sosyal hizmete vermiş olduğu değer ile sosyal hizmetin aktivitesi artacak, sınırları genişleyecektir.

Sosyal hizmetin sınırlarını belirlemek için izlediğimiz yolu sosyal girişimcilik için de izlemek adına sosyal girişimciliğin amaçlarından bahsetmek yerinde olacaktır. Sosyal girişim “sosyal sorunları çözmeye odaklanan girişimdir” (Özsoy, 2019) ve sosyal girişimcilik, sosyal sorunlara anlık çözümler getirmek yerine sorunları kökten çözmek adına sistematik değişmeyi amaçlamaktadır (Ersen vd.’ten aktaran Gül, 2019). Bu bağlamda bir sosyal girişimci sosyal değişimi amaçlamak için eldeki kaynaklarla yetinmeyerek yeni kaynaklar oluşturma çabası içine girebilmektedir (Dees’den aktaran Özdevecioğlu ve Karaca, 2015). Sosyal sorunlarla mücadele etmek aslında sosyal adaleti sağlama amacına hizmet etmek demektir. Bu noktadan bakıldığında sosyal girişimcilik ile sosyal hizmetin ortak amaca sahip oldukları görülmektedir. Ve yine amaçlarına bakıldığında sosyal hizmette olduğu gibi sosyal girişimciliğin de teorik açıdan sınırlarının oldukça geniş olduğu görülmektedir. Sosyal sorunların baş gösterdiği tüm kesimlerin ihtiyacı olan kaynaklara ulaşmalarının sağlanması amacı sosyal girişimcilik için de söz konusudur. Ancak sosyal girişimcilik için –sosyal hizmet için de belirtildiği üzere- teoride olduğu gibi uygulamada da geniş sınırların korunmadığını ifade etmek mümkündür. Nasıl ki sosyal hizmet için devletin farkındalığı önemli ise sosyal girişimcilik için de insanların farkındalığı önem arz etmektedir. İnsanların alan hakkında fazla bilgiye sahip olmaması sosyal girişimciliğin sınırlarını daraltmaktadır.

Geline bu noktada sosyal hizmet ve sosyal girişimciliğin aslında ortak amaçlara hizmet ettiklerini söylemek mümkündür. Ancak amaç ortak olsa da uygulayıcıları farklıdır. Nasıl ki sosyal hizmet ağırlıklı olarak kamu odaklı uygulamaları kapsamıyorsa, sosyal girişimcilik de insanların bireysel veya grup olarak yaptıkları faaliyetlerden oluşmaktadır. Bunun dışında yöntem açısından da farklılıklar söz konusudur. Sosyal hizmetin kendine has yöntemleri bulunmakta ve uygulama esnasında bu hususlar doğrultusunda hareket edilmektedir. Sosyal girişimcilik ise bu konuda daha özgürdür. Sosyal girişimciler uygulama esnasında kendi yöntemlerini oluşturmada ve faaliyetlerini bu şekilde sürdürmektedirler. Bunun yanında hem sosyal hizmet hem de sosyal girişimcilik aynı konular üzerinde çalışsalar dahi konuya müdahale edilen nokta farklı olabilmektedir. Örneğin, istismar mağduru çocuklar için sosyal hizmet mesleği; emniyette ifade alınması, aileyle görüşme, mahkemeyi konu hakkında bilgilendirme, çocuğu “korunmaya muhtaç çocuk” kapsamında

değerlendirerek vaka hakkında gerekli olan iş ve işlemleri yerine getirme, ailenin psiko-sosyal olarak ihtiyaçlarına karşılık verme, olayın tekrarının olmaması adına aileyle çalışmalar yapma, gerekli kaynakları vaka için aktive etme gibi roller üstlenerek kendisini gösterirken; sosyal girişimcilik, bu aşamalar yerine daha çok istismar mağduru çocukların topluma rehabilitesini sağlayacak etkinliklerin yapılması, çocuklara psikolojik destek sağlanması, istismarı önlemek amacıyla eğitici oyunlar/uygulamalar tasarlama ve bunları yaygınlaştırma gibi faaliyetlerle kendisini gösterebilir. Bu noktadan bakıldığında sosyal hizmetin grup ve toplumun yanı sıra bireysel olarak da çalışabildiği ancak sosyal girişimciliğin daha çok belli bir gruba yönelik genel bir faaliyet oluşturduğu söylenebilir. Bu bağlamda vurgulanması gereken bir diğer nokta ise sosyal hizmet sorunların çözümünü doğrudan devlet kaynakları üzerinden yaparken sosyal girişimcilik ise önce kendi kaynağını kurarak sorunları çözmeyi hedeflemektedir.

SONUÇ

Sosyal hizmet ve sosyal girişimciliğin, amaçları doğrultusunda aynı paydada yer alsalar da uygulama ve yöntem açısından birbirlerinden ayrı noktalarla konuşlandıkları yapılan açıklama ve verilen örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Aynı amaçlar doğrultusunda farklı yöntem ve tekniklerle faaliyet gösteriyor olmaları aslında aynı alanda birbirlerini tamamlayıcı faaliyet gösterdiklerini ve hitap ettikleri alan içinde daha geniş sınırlara ulaşmalarına sebep olmaktadır. Öyleyse sosyal girişimcilik ve sosyal hizmet için farklılıklarıyla birbirlerini tamamlayan iki ayrı kavram oldukları çıkarımında bulunmak yanlış olmayacaktır.

İki alan için de -çalışma kapsamında ele alınan özellikleri bağlamında- farklılıkları, benzerlikleri ve tamamlayıcı özelliklerine değinilmiştir. Ancak burada önemli olan soru “Her iki alan için de daha iyi nasıl olabilir?” sorusudur. Bu noktada, sosyal hizmet bakış açısının özel bir konumda olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Nitekim toplumsal sorunlarla ilgili olan her alanda, sosyal hizmet bakış açısına sahip olunmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu gereklilik sosyal girişimcilik açısından da geçerlidir. Sosyal hizmet bakış açısıyla sosyal girişimcilik faaliyetlerinin yürütülmesi diğer açıdan bakıldığında ise sosyal girişimcilik kimliği ile sosyal hizmet mesleğinin icra edilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Nitekim sosyal girişimcilik zihniyeti ile alana yapılacak katkılar, sosyal hizmetin uygulama sınırlarının genişlemesine sebep olacaktır. Bu sebeple sosyal girişimciliğin, yenilikçilik düşüncesi de sosyal hizmete entegre edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Altındağ, Ö. (2011). Sosyal Hizmetin Doğası ve Amaçları. *Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını*, 6-18.
- Australian Association of Social Workers Code of Ethics. (2010). <http://www.aasw.asn.au/document/item/92>. Erişim Tarihi: 21.10.2020.
- Betil, İ. (2010). Sivil Toplum, Sosyal Sermaye, Sosyal Girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* 5(1).
- Çengelci, E. (1996). *Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Hizmetlerin Örgütlenmesi*. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Demir, Ö. (2014). “Sivil Toplum Kuruluşları”, “Sosyal Girişimcilik”, “Kurumsal Sosyal Sorumluluk” ve “Sosyal İşletme”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 347-356.
- Ersen, T. B., Kaya, D. ve Meydanoğlu, Z. (2010). Sosyal Girişimler ve Türkiye İhtiyaç Analizi Raporu, TÜSEV Yayınları: 1-38.
- Gül, M. (2019). Sosyal Girişimcilik Üzerine Kuramsal Bir Araştırma. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 5(11), 1911-1928.
- Kongar, E. (1972). *Sosyal Çalışmaya Giriş*. Ankara: SBD. Yayınları.
- Kümbül Güler, Burcu. (2010). *Sosyal Girişimcilik*. Ankara: Efil.
- Özdevecioğlu, M. & Cingöz, A. (2009). Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari İlimler Fakültesi Dergisi*, 81-95.
- Özdevecioğlu, M. & Karaca, M. (2015). *Girişimcilik ve Girişimci Kişilik Kavram ve Uygulama*. Konya: Eğitim.
- Özsoy, Ş. (2019). Sosyal Girişimcilik: Amaç “PR” mı Sosyal Fayda mı?. <https://webrazzi.com/2019/07/07/sosyal-girisimcilik-amac-pr-mi-sosyal-fayda-mi/>. Erişim Tarihi:11.11.2020.
- Sheafor, B. W. ve Horejsi, C. R. (2003). *Techniquesandguidelinesforsocialwork*. ABD: PearsonEducationInc.
- Sosyal Hizmet Mesleğinin Küresel Tanımı. http://www.shy.hacettepe.edu.tr/tr/menu/genel_tanitim-10. Erişim Tarihi: 06.10.2020.
- Yıldırım, N. & Yıldırım, K. (2008). *Sosyal Hizmette Giriş*. Sakarya: Sakarya.
- Zastrow, C. (2010). *Sosyal Hizmette Giriş*. (Çev. Ed.) Durdu Baran Çiftçi. Ankara: Nika.
- Zengin, O. & Çalış, N. (2017). Sosyal Hizmet Uzmanlarının Mesleki Uygulamaları ve Çalışma Koşulları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(1), 47-68.
- Bayraktar, İ. (2014). <http://www.ibrahimbayraktar.net/2014/01/dezavantajl-gruplar.html>. Erişim Tarihi: 07.10.2020.
- Truell, R. (2014, Ağustos 7). *Sosyal Hizmet Nedir?IFSW*: <https://www.ifsw.org/sosyal-hizmet-nedir/> Erişim Tarihi:13.10.2020.
- Aksoy, T. (2013, 29 Ocak). Sosyal Girişimcilik Nedir?. <https://www.temelaksoy.com/sosyal-girisimcilik-nedir/>. Erişim Tarihi: 01.10.2020.